

سرشناسه	آذر، خدیجه، ۱۳۶۲-
عنوان و نام پدیدآور	تجارب دوستی دختر و پسر در دانشگاه/ نویسنده خدیجه آذر؛ ویراستار عباد ممی زاده.
مشخصات نشر	اردبیل: آرچا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۷۶ ص: جدول.
شابک	۳۰۰۰۰ ریال ۵۲۰۰-۹۵۷۸-۶۲۲-۹۷۸:
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
موضوع	روابط زن و مرد -- ایران -- جنبه‌های روانشناسی -- نمونه پژوهی
موضوع	Psychological -- Man-woman relationships aspects -- Iran -- Case studies
موضوع	جوانان مسلمان -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	Muslim youth -- Iran -- Case studies
موضوع	جوانان -- ایران -- وضع اجتماعی -- نمونه پژوهی
موضوع	Young adults -- Iran -- Social conditions -- Case studies
شناسه افزوده	ممی زاده، عباد، ۱۳۳۰، - ویراستار
رده بندی کنگره	۸۰۱HQ
رده بندی دیویی	۷۸۰۷۱۵۰۹۵۵/۶۴۶
شماره کتابشناسی ملی	۵۷۳۳۰۹۲

نام کتاب: تجارب دوستی دختر و پسر در دانشگاه *نویسنده: خدیجه آذر. عضو

باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد اردبیل

*ویراستار: عباد ممی زاده *ناشر: انتشارات آرچا *سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۸، چاپ

فهرست مندرجات

۵	مقدمه
۱۱	فصل اول
۱۱	بررسی منابع
۱۳	بررسی منابع
۱۴	سیر تحولات این پدیده
۱۶	پیامدهای پدیده دوستی با جنس مخالف
۱۶	آسیب‌های روابط دختر و پسر
۱۷	مقایسه روابط جنسی قبل از ازدواج در میان پسران و دختران
۱۸	روابط دختر و پسر در دانشگاه
۱۸	ابعاد اهمیت روابط دوستانه دختران و پسران
۲۰	عوامل وزمینه‌های ایجاد روابط دختر و پسر
۲۱	راهکارهای جلوگیری از روابط ناسالم دختر و پسر در جامعه
۳۱	اهداف تحقیق
۳۱	سوالات تحقیق
۳۳	فصل دوم
۳۳	مواد و روشها
۳۵	مقدمه
۳۶	روش تحقیق
۴۲	روش تحلیل
۴۶	مقدمه
۴۷	یافته‌ها
۴۸	کمیبود محبت، توجه:
۴۹	عدم امنیت روانی
۵۱	تمایل به بودن با جنس مقابل
۵۲	آشنا شدن با ویژگیهای جنس مقابل
۵۴	وقتگذرانی، پرکردن وقتهای خالی و کسب لذت
۵۵	یافتن حامی و نجاتبخش از مشکلات و سختیها

۵۵	خودنمایی و تحریک جنس مقابل
۵۶	فشار محیطی و گروه همسالان
۵۶	فشار گروه و تبعیت
۵۷	چشم و همچشمی و تقلید از دیگران بویژه همسالان
۵۷	کسب موقعیت و وجهه در بین گروه دوستان
۵۷	نشان دادن استقلال
۵۸	برآوردن میزان جذابیت
۵۸	غلبه بر برخی مشکلات شخصیتی و رفتاری
۵۹	انتقام گرفتن از جنس مقابل
۵۹	تشفی خاطر و ارضای نیاز جنسی
۶۰	سستی اعتقادات
۶۱	وسایل ارتباط جمع
۶۲	نیاز عاطفی
۶۲	نیاز جنسی
۶۳	بحث و نتیجه گیری
۷۳	منابع مورد استفاده

مقدمه

معاشرت و ارتباط سازنده با دیگران یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین نیازهای روحی و روانی آدمیان است؛ تا جایی که به عقیده بسیاری از فیلسوفان، ذات و فطرت آدمی به گونه‌ای درهم تنیده است که باید زندگی اجتماعی داشته باشند. براین اساس، انسان برای رسیدن به تکامل و پیشرفت نیاز به ارتباط با هم‌نوعان خود دارد تا بواسطه همین ارتباط از زندگی در کنار دیگران احساس خوشبختی نماید. حتی، همین‌نیاز به ارتباط، انسان را وادار به ازدواج می‌کند و تشکیل خانواده می‌دهد.^۱ براین اساس، در سده اخیر در ایران، بر اثر تحولات فرهنگی و اجتماعی ناشی از فرآیند نوسازی، حوزه روابط اجتماعی دستخوش تغییر و تحولات گسترده‌ای قرار گرفت. یکی از مهمترین تغییرات در این حوزه، برقراری رابطه اجتماعی جوانان با جنس مخالف بصورت گسترده و نامتعارف است. چنین پدیده‌ای در دهه‌های گذشته (پیش از انقلاب)، فقط میان اقشار مرفه شهر، آن هم در شهرهای بزرگ بطور محدود جریان داشت، اما پس از انقلاب، با تاکید به ارزش‌های اسلامی، چنین روابطی نفی شد. در اوایل دهه هفتاد، هم زمان با دگرگونی‌های ساختی شهرنشینی، صنعتی شدن، افزایش میزان سواد، مشارکت زنان در اجتماع و گسترش کمی و کیفی وسایل ارتباط جمعی، این پدیده بار دیگر از بطن تعامل اجتماعی جوانان پدید آمد.^۲

^۱ - محمدزاده، علی. ۱۳۹۶. « بررسی آسیبهای فرهنگی - روانشناختی اساسی در بین دانشجویان دختر و پسر». فرهنگ در دانشگاه اسلامی ۷ (۱): ۷۴-۵۷

^۲ - موحد، م و عباسی شوازی، م. ۱۳۸۵. بررسی رابطه جامعه پذیری نگرش دختران به ارزش‌های سنتی و مدرن در زمینه روابط بین شخصی دو جنس پس از ازدواج. مجله مطالعات اجتماعی و روانشناختی زنان ۱۰، صفحه ۶۷-۱۰۰.

یکی از مهم‌ترین آسیب‌های روابط با دیگران که در جامعه ما نیز در دو دهه اخیر رو به فزونی گذاشته است، دوستی‌ها و روابط پنهان و نامتعارف جوانان مجرد است و این مسئله بنام دوستی با جنس مخالف مشهور شده است.^۳ این مسئله در حالی است که در جوامع غربی، این نوع دوستی‌ها، نه تنها با منع قانونی و یا ممانعت اخلاقی و عرفی رو به رو نیست، بلکه در چارچوب فرهنگ لیبرالیستی حاکم بر آن جوامع، مورد تشویق هم قرار می‌گیرد.^۴ اما، جامعه ایرانی همواره برای حفظ و دوام نهاد خانواده و ازدواج کوشیده و سعی کرده است که همواره افراد را به این امر تشویق کند و از عواملی که این نهاد را به خطر می‌اندازد، بر حذر نماید. چراکه در مکتب اسلام، تاکید فراوانی بر ازدواج شده است؛ به طوری که در دین اسلام هیچ بنیانی محبوب‌تر و ارزشمندتر از ازدواج و تشکیل خانواده وجود ندارد و دین همواره پیروان خود را به این امر تشویق می‌کند. پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند:

« هر کس ازدواج را از ترس فقر ترک کند به خدا گمان بد برده است، زیرا ایزد متعال می‌فرماید اگر آنها فقیر باشند، خداوند آنها را از فضل خود بی‌نیاز می‌سازد.»^۵

از سوی دیگر، فرهنگ ایرانی - اسلامی با مشخص کردن حوزه محرم و نامحرم افراد را از وجود روابط خارج از ازدواج منع کرده است و حتی نگاه به نامحرم را مانند تیری زهرآلود از جانب شیطان می‌داند.^۶ با وجود تاکیدات در سال‌های اخیر، همزمان با

۳- احمدپور، ع. ۱۳۹۴. آسیب‌های اخلاقی رابطه پیر و دختر. فصلنامه معرفت، دوره ۲۴ شماره ۲۰، صفحه ۱۳۰-۱۱۸.

۴- سوزنچی، حسین (۱۳۹۲). ارائه چارچوبی اسلامی برای سلامت روابط جنسی دختران، فصلنامه تخصصی اسلام و مطالعات اجتماعی ۱، شماره ۱، صفحه ۵۰-۲۷.

۵- مکارم شیرازی، ناصر و دیگران (۱۳۷۳)، تفسیر نمونه، جلد چهاردهم، تهران، دارالکتب الاسلامیه.

۶- محمودیان، حسین و دراهکی، احمد (۱۳۹۳). عوامل موثر بر نگرش جوانان در رابطه روستی دختر و پسر قل از ازدواج، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات راهبردی ورزشی و جوانان ۸۱: ۲۳-۶۴.

تحولات ساختاری و اجتماعی در جامعه ایران هم‌چون، گسترش شهرنشینی، افزایش میزان تحصیلات عالی بویژه برای حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی، گسترش رسانه‌های جمعی مانند اینترنت و ماهواره، شبکه‌های اجتماعی مجازی و... نهاد خانواده تحولات مهمی را از سر گذرانده و در حال گذراندن است. از جمله این تحولات مهم، افزایش سن ازدواج و گسترش روابط دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج می‌باشد. این دو پدیده اجتماعی، پدیده‌های نوظهور در جامعه ایرانی است که با هم مرتبط و دارای رابطه دوسویه می‌باشند.^۷

باوجود اینکه روابط اجتماعی جوانان پیش از ازدواج در ایران، برخلاف هنجارهای سنتی، مذهبی و فرهنگی است، برخی شواهد در سالهای اخیر، بر روند افزایش این گونه روابط در میان جوانان دلالت دارند. نتایج تحقیقات در این زمینه بیانگر آن است که بیش از نیمی از دختران دانشجو در تهران، پیش از ازدواج تجربه رابطه و دوستی با جنس مخالف را داشته‌اند و حدود یک چهارم نیز تماس جنسی را پیش از ازدواج تجربه کرده‌اند و همچنین در تهران، بین حدود ۲۰ الی ۶۰ درصد از افراد گروه سنی ۱۴ تا ۱۸ سال، اغلب بطور پنهانی و بدون رضایت خانواده ارتباط عاطفی و رابطه فیزیکی و جنسی برقرار می‌کنند. در مورد افراد متأهل نیز نتایج پژوهش نشان می‌دهد ۴۷/۷ درصد زنان و ۴۸/۷ درصد از مردان روابط عاطفی و ۱۱/۶ درصد از زنان و ۲۰/۳ درصد از مردان روابط فیزیکی و جنسی را پیش از ازدواج تجربه کرده‌اند.^۸

از تحولات مهم دیگر که جامعه ایرانی اکنون دست به گریبان است، فاصله بین «بلوغ جنسی» و «ازدواج» است. در ایران بر طبق آمار و ارقام به بیش از ده سال رسیده است، فاصله‌ای که روز به روز در حال افزایش است و این در حالی است که ازدواج تنها راه مشروع برقراری رابطه با جنس مخالف در ایران است و اکنون این راه با موانع زیادی

^۷ - خواجه نوری، بیژن و دل‌آور، مریم السادات. (۱۳۹۱). عوامل موثر بر دوستی دختر و پسر در بین جوانان شهر شیراز با تاکید بر آیند جهانی شدن، جامعه‌شناسی کاربردی، ۴۶ (۲): ۴۱-۴۶.

^۸ - خلیج آبادی، فریده، کاظمی پور، شهلا و رحیمی، علی. (۱۳۹۲). بررسی معاشرت با جنس مخالف پیش از ازدواج در دانشجویان تهران. خانواده پژوهی ۳۳: ۷-۲۷.

روبرو شده است. در این میان، تغییرات آرام و تدریجی ارزش‌ها در حوزه‌ی مناسبات دختر و پسر نیز یکی از این موارد است که مسئله‌ی رابطه دختر و پسر را پیچیده‌تر کرده است و یافتن پاسخی درخور برای آن را دشوارتر نموده است. اما پای دیگر این مسئله، افزایش تحصیلات در سال‌های اخیر و ورود دختران به عرصه‌های اجتماعی (دانشگاه و کار) بوده است که به تدریج ارتباط دختر و پسر را ساده و فناوری‌های ارتباطی جدید مانند تلفن همراه و چت کردن از طریق برنامه‌های شبکه اجتماعی مجازی) این ارتباط را پنهان نموده است.^۹

علی‌رغم علل ذکرشده، حقیقت امر این است که نگرانی از آینده دختران و پسران دانشجویگاه چنان جدی می‌شود که معضل امروز آنها دیده نمی‌شود. مسئله این است که بیداری غریزه جنسی دختر و پسر در این مقطع سنی و نیز شدت تحریکات جنسی در جامعه نه فقط به دلیل تنزل وضعیت حجاب، بلکه همچنین بواسطه گسترش رسانه‌هایی همچون؛ ماهواره، اینترنت که تصاویر و فیلم‌های مستهجن و اطلاعات دقیق جنسی را به آسانی در اختیار نسل جدید قرار می‌دهد، امری است که توصیه به حرمت روابط آزاد را تا اندازه‌ای بی‌اثر کرده؛ و از سوی دیگر با فاصله افتادن میان بلوغ جنسی (سنی که غریزه جنسی فعال می‌شود) و بلوغ اجتماعی (سنی که فرد آمادگی تشکیل خانواده را دارد) توصیه به تعجیل در ازدواج دائم و تشکیل خانواده نیز غیر قابل دفاع و ناکارآمد شده است؛ در مجموع این عوامل، زمینه‌ساز عادی شدن و بلکه تشدید روابط دوستی میان دختر و پسر، نه تنها پسران، بلکه دختران را نیز در معرض تهدید جدی قرار داده است.^{۱۰} این مسائل و مشکلات همه گویای این است که تحولات مختلفی در ایران در حال روی دادن است که مهم‌ترین آن‌ها، تحول در مناسبات پیش از ازدواج

^۹ - اسدیان، داود؛ محمدزاده، علی و نجفی، محمود (۱۳۹۴). بررسی نگرش به دوستی با جنس مخالف در بین دانشجویان دختر و پسر، *مجله تحقیقات علوم رفتاری*، ۱۳ (۳): ۵۱۸-۵۰۹.

^{۱۰} - سوزنچی، حسین (۱۳۹۲). ارائه چارچوبی اسلامی برای سلامت روابط جنسی دختران، *فصلنامه تخصصی اسلام و مطالعات اجتماعی* ۱، شماره ۱، صفحه ۵۰-۲۷.

است. همچنین تحقیقات متعدد نشان دهنده آن است که جوانان ایرانی دیگر به روابط دوستی دختر و پسر قبل از ازدواج بعنوان یک امر منفی نگاه نمی‌کنند^{۱۱} که این خود می‌تواند بیانگر تغییر نگرش جوانان به این روابط در جامعه باشد. این پدیده ناشی از علل گوناگون است؛ عواملی مانند افزایش سن ازدواج، شهرنشینی، افزایش تحصیلات بخصوص تحصیلات عالی که زمینه روابط دختر و پسر را فراهم می‌کنند، همچنین، رسانه‌ها و دسترسی آسان به دنیای مجازی نیز بی‌تاثیر نبوده است. بنابراین، با توجه به بررسی‌های انجام شده و تاکید بر اهمیت این مسئله (تجربه روابط دوستی دختر و پسر) در زندگی جوانان، ضرورت این پژوهش احساس گردید.

^{۱۱} - نگاه کنید: ۸ و ۹ و ۶ و ۲